

שילנסקי על ספסל הנאשמים (1952)
כשנאסרתי הייתי נרדף ומושם...

מאמי. תארי לעצמך אשה צעירה, שהייתה צריכה לפרנס ארבעה ילדים, ושהחליטה שלא להוריד רמה. אנחנו אחת המישפחות המעטות שנכנסו לגטו ושיצאו משם חיים בשלמות. נפגשנו כתחילת מיצעה-המוות. ואת לא היתה פגישה שכזאת, אלא שנודע לי במיקריות שאחי נמצא שם, ואחרי כן נודע לנו על אחותי, אמי וכו'.

● אצ"ל: "אחרי ביצוע השגרירות, התחיל מצוד אחר..."

הגעתי לאירגון באורח טיבי, מבית.

עברית — זוהי שפת-אם אצל הליטאים, בדיוק כמו אידיש. הרוב היו בער הצ"ס (ציונים סוציאליסטיים). אלה היו ממוקמים בין מפא"ל לבין הסוציאליסטים.

המרד שלי פרץ כשהצטרפתי לבי"ת. זה קרה אחרי ששלמה בוויזניץ עלה לגרדום. הייתי אז בן 13. זה נחשב למאור מהפכני בגימנסיה שלי. לא הפכתי למוקצה, מפני שלא הייתי היחיד שעשה זאת. אצלנו, כי

ברגע האחרון, אילו הייתי נשאר שם שעה נוספת, לא הייתי יושב עכשיו כאן. פעם הצילה את כל המישפחה: כמר קום מוות מידי החליטה להמר ול-הכניס אותנו לגיטו. היא הריחה באותו רגע את המוות. איך זה לחוש את המוות בתדירות כה גבוהה? כבר לא חשים את זה. זה הופך לחלק מהחיים. באמת אי-פעם לא חשבת על זה. חיים בתוך זה. השואה עיצבה אותי להיות אופטימיסט מטיב-על.

מייד אחרי כניסת הגרמנים תפסו אותי ועוד כמה חברי בבית, הוציאו אותנו בלילה לבית-סוהר. הנשים עמדו נרעשות, המומות, לא יודע איך לתאר זאת. הייתי אז בן 15. הבטתי מסביב ואמרת: "להתראות בארץ-ישראל..."

הייתי אז כל-כך אופטימי...לא ירדע...אולי מנגנוני-הגנה. אמי המנוחה אמרה לי, אחרי שנים, שהבינה את המישפט הזה לגמרי אחרת. היא חשבה שאני חושב שהמישפחה תתפור ככל קצוות-תבל — הרי איש לא האמין או לסיפורי-הזוועה על הגרמנים — ושיקבעתי מקום-מימשה.

נוצרה לי כזאת ארישות כלפי המוות.

דב רחל שילנסקי
הוא היתה הילדה הכי יפה בנות.

גימנסיה, היו מתוכחים הרבה. אלא מה — מורים אחדים שינו את היחס כלפי. כשנפגשתי עימם בגטו, המחיצות שבו ונעלמו.

הוויכוחים בגימנסיה היו סוערים, והתמשכו שעות רבות. לאצ"ל גויסתי מן הצד לפני פרוץ מלחמת-העולם. הוקמו אז תאי-אצ"ל בליטא. כעת השואה היינו מאורגנים במחתרת בגטו. בהתחלה תיפקדה כל

האם עברתי ברכון מווייץ? איזה מילפגה, לחור. רק אחרי-כך קיבלנו די שכל כדי להתארגן ביחד. אני גאה לומר שהייתי הראשון שיצר קשר עם המחתרת הקומוניסטית.

משהסתיימה המלחמה, הוקם אצ"ל באירופה. בהתחלה עסקתי בהברחת יהודים לאיטליה. נשארתי באיטליה כמפקד אצ"ל ברומא, אחרי שעברתי כמה פעמים בין איטליה לגרמניה. האם עברתי ברכון מווייץ? איזה

לגטו נכנסתי בגיל 17. השתחררתי משם בגיל 21. לתמצת את השואה במילה אחת? לא יודע לתת תשובה. כל שניה היתה כלי-כך חזקה!

אם או התעצב אצלי יצר המרדנות? דווקא את זה ירשתי, אולי, מאבי המנוח. הוא היה אדם שכשחשב שהוא צורך... את העבודה הקשה וההתמדה ירשתי

דרכון? מי רכונן? עברתי בהרים: ב-1947 פוצצנו את השגרירות הבריטית ברומא. חיפשו אותי, כמוכר. כל העת הייתי במחתרת, אבל אחרי הפיצוץ התחיל מצוד אחר. ברחתי לגרמניה, ומוניתית כמפקד אצ"ל שם.

● דת: "השואה לא פגעה באמונתי"

האם אני מאמין, לאור חיי, כי גורל? אני מאמין ביושבי-כרומים. אני בא ממישפחה מסורתית, שאז כינו אותה אפילו "חילונית". אבל צריך להבין שחילונים כמושגים של אז נחשבו מי שמכונים אצלנו "רתיים". אז בכלל לא עלה על הדעת שיהודי לא יצום ביום-כיפור, או שייסע בשבת. אם היו מעטים כאלה — אז הם נחשבו למומרים.

מה עשתה השואה? הביאה להרבה מחשבות, בעיקר על "למה". אבל האי-מונה לא נפגעה. כל חיי כשהיו שואלים אותי "מה שלומך?" הייתי עונה: "ברוך השם". פתאום, בחודש האחרון, כשאני עונה כך, אומרים לי: "אהה! הנה השפעת הבחירות..."

אני אומר "אלוקים". לימדו אותי מילדות שאין להוכיח את שם-הבורא. מאוחר יותר לקחתי גם שיעורים אצל רבי. אני לא מגדיר את עצמי כיהודי דתי, אבל אני אוהב את ההוי.

● אשתי: "הקשר הזה הוא גורלי"

התחנתני עם רחל'ה שבוע ימים לפני שעלינו ביחד על ארץ-סלונה.

את רחל'ה הכרתי בגן-הילדים. היא היתה הילדה הכי יפה בגן. אחרי-כך עברנו לבתי-ספר שונים, בהפרש של 10 שנים, כמעט ולא נפגשנו. היא היתה בתנועת בית"ר לפני.

אני בכלל לא קישרתי אותה עם הילדה שהיתה איתי בגן. בעיקבות השואה לא נשארו ברשותנו תמונות. אבא את רחל'ה חפר כור מתחת לאי-דמה, ולפני שהם יצאו לגטו, הוא הח' ביא בתוך כר תמונות ומיסמכים של המישפחה.

כשעלו הוריה של רחל'ה ארצה, מה אני רואה? תמונה מוכרת. "הנה אני!" צעקתי.

"...והנה אני." הצביעה רחל'ה על הילדה שעמדה בתמונה לצדי. רוצה לדעת על הרומאן בינינו כשפרצה המלחמה, היתה רחל'ה בגטו (המשך בעמוד 28)

יוסי

דב שילנסקי משוחח בחופשיות גמורה על טראומות השואה, על תקופת שבתו בכלא "מעשיהו", בעיקבות מחאתו (שלוותה במיטען-חבלה) במישרד-החוץ נגד הסכם-השילומים, על הכאב שגרמו לו כמה מאמרים או דותיו בתיקשורת — על הכל, פרט לנושא אחד: יוסי.

רבים ממכרו אינם יודעים כלל שמישפחת שילנסקי שכלה בן.

למישפחת שילנסקי שני בניו: שמוליק ושפיר. בעוד שמוליק — גבר שופע קודש, העובד כוטרניר — מגיש קפה, מבקש שילנסקי להשיב איך קטע מסויים בגדר תעלומה. הבקשה קשורה בבנו הבכור, שנהרג סמוך לסוף מלחמת-ההתשה. כשהתייחס לאב שכול הקרוב מאוד אליו, ואמר: "הבן שלי והבן שלו שכנים..." כל אותה עת הארשת החביבה, החייכנית, לא משה מפניו.

לקראת סוף הראיון, אני שבה ומזכירה את יוסי, יוסי נהרג. הוא היה הכבוד. הוא נהרג בשרות-מילואים. אחד הנכדים שלי, זה שכוכה עכשיו, נקרא על שמו.

● זהו הנושא הקשה עליך ביותר לדיבור?

מעולם לא דיברתי על זה. כן, זהו הנושא הכי טראומטי לגבי. ● בעוד שאתה פעיל מי אוד בשם ניצולי-השואה, אינך פעיל בנושאים המעיי פיקים מישפחות שכולות. לא, באמת אינני פעיל בשום אירגון של הורים שכולים. הנר שא הזה אצלי תחום. זה לא רבר שאני בחרתי בו. זה עלול לקרות לכל אה.

● האסון השפייע על השקפותיך הפוליטיות?

לא, זה לא השפייע. הייתי קר-דסלכן איש ארץ-ישראל-השל-מה, ונשאאתי אחר-כך. זה לא הוריד. השואה השפייעה על קיצור-ניוטי עוד הרבה לפני-כך. מה כבר ניתן להוסיף על-כך? זה מזור, על השואה אני באמת מדבר תופשי ועל זה — פי תחום. אינני יודע למה, אבל זה ככה.

ליו"ר — באים!

"תבואי אלנו", ביקש דב שילנסקי במבוכה, משהצעתו שהראיון יתקיים אצלי. ליושבי-ראש הכנסת — כד הסתבר לי במהלך השיחה — באים! גם ראשי-ממשלות, למד שילנסקי השבוע, מקיימים מינוח זה. משהגעתי לביתם של רחל'ה ודב שילנסקי ברמת-חן, ביום השישי, בשעת בוקר מוקדמת, קיבלו את פני עוגת-ענק ששילנסקי — בחביבות, אפילו בילדותיות — לא הסתיר את התלהבותו ממנה, וסידורי פרחים שונים ומשונים מחברי-אמת, שהלכו עם שילנסקי בשואה, באצ"ל, בימים הקשים, ומסתם חנפנים ומחושבנים למיניהם.

דב שילנסקי הוא איש חביב, חייכן, היודע להתברך גם על חשבון עצמו, אוהב לאכול, אוהב להסתכל (רק להסתכל) בנושאי יפות, לא-מתחסד וחסר יומרות מרקיעות-שחקים. לכן אולי נוצר לו, במשך השנים, מעין דימוי של "שוטה הכפר". גם כשעסק בנושאים רציניים ביותר, בנפשה של אומה, הצטייר כליצן, כבדרן.

כך היה כשהנהיג את ועדת-הפנים — ועדה אלמונית למדי עד שהוא הפך יושבי-ראש שלי — למה שזכה בכינוי "שילנסקי-טורס" ברחבי השטחים הכבושים וכך, על אותו מישקל בדיוק, הוא מסוגל לתאר פרקים טראומטיים מחייו כקוריוזים. הוא מסוגל למצוא יופי, רומאנטיקה והומור אף בתקופת השואה, שעומה הוא מזוהה יותר מכל, תקופת שיבתו בכלא, חברותו באצ"ל.

כניסתו של שילנסקי לנעולו של שלמה הילל כיושבי-ראש הכנסת זכתה בקיונות-צוננון בתיקשורת. שילנסקי נפגע, התקבל, במיוחד מהפגיעות באישיותו, ולאור-דווקא מההתייחסויות לדיעותיו הימניות. מבלי להתייחס לקשת דיעותיו של שילנסקי, שבעידן גנדי-שפרינצק אף אינן נחשבות כ"קיצוניות", קורות-חייו בוודאי מתעדות פרקים מתולדות ארץ-ישראל. מבחינה זאת, יש משום סימליות בהצבתו בראש התפקידים הייצוגיים במדינה.